

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
Кафедра охорони праці та цивільної безпеки

В.І. Голінько, В.В. Надточий

ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до навчальної практики для студентів
освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів
за спеціальністю К10 Цивільна безпека

Дніпро
НТУ «ДП»
2025

Програма та методичні вказівки до навчальної практики студентів освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності К10 Цивільна безпека / В.І. Голінько, В.В. Надточій - Дніпро: Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» 2025. -12 с.

Автори:

Голінько Василь Іванович, д-р техн. наук, проф.,

Надточій Володимир Валентинович, старший викладач.

Затверджено науково-методичною комісією зі спеціальності К10 Цивільна безпека (протокол № 7 від 20.02.2025 р) за поданням кафедри охорони праці та цивільної безпеки (протокол № 6 від 12.02.2025 р.).

Програма та методичні вказівки до навчальної практики призначені для самостійної роботи студентів усіх форм навчання за спеціальностями К10 «Цивільна безпека» під час проходження навчальної практики.

Рекомендації орієнтовано на активізацію та поліпшення якості виконавчого етапу навчальної діяльності студентів.

Відповідальний за випуск – завідувач кафедри охорони праці та цивільної безпеки, д-р техн. наук, проф. В.І. Голінько.

Зміст

1 Вступ	4
2 Загальні положення	4
3 Цілі і завдання навчальної практики	5
4 Організація навчальної практики	6
4.1 Обов'язки кафедри охорони праці та цивільної безпеки	7
4.2 Обов'язки студентів – практикантів	7
4.3 Контроль проходження навчальної практики	7
4.4 Індивідуальні завдання	7
5 Зміст, оформлення і захист звіту з навчальної практики	8
Перелік посилань	10
Додаток 1. Зразок титульного листа звіту	11
Додаток 2. Зразок титульного листа індивідуального завдання	12

1 Вступ

Навчальна практика являється обов'язковою складовою частиною учбового процесу студентів, які навчаються за спеціальністю К10 Цивільна безпека.

Програма практичної підготовки студентів за спеціальністю К10 Цивільна безпека розроблена відповідно Закону України «Про вищу освіту» [1], Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України [2], Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [3], Концепції досконалості Європейського фонду управління якістю [4], вимог Міжнародного стандарту якості ISO серії 9000 [5].

Навчальна практика є важливою і невід'ємною складовою частиною навчального процесу з підготовки майбутніх фахівців, а також і початковою ланкою в системі їх практичної підготовки до роботи в установах та організаціях.

Практика передбачає вдосконалення професійно-практичної підготовки студентів, технологію надання їм достатнього обсягу практичних знань з використанням матеріально-технічної бази працедавців.

2 Загальні положення

Важливу роль в підготовці висококваліфікованих спеціалістів в області охорони праці та цивільної безпеки відіграє комплексний підхід до організації виробничого навчання і придбання практичних навиків та вмінь студентів.

Навчальна практика призначена для ознайомлення здобувачів вищої освіти зі специфікою майбутньої спеціальності, отримання первинних професійних компетентностей із циклу дисциплін загальної та професійної підготовки, формування у них на базі одержаних теоретичних знань, професійних умінь і навичок, необхідних для прийняття самостійних рішень під час розгляду реальних умов підприємства, оволодіння сучасними методами, формами організації та засобами праці; вміння реагувати на зміну ситуації та скласти уявлення про існуючі методи забезпечення безпеки підприємства (організації) відповідно до Кодексу законів про працю України [8], а також про сучасний стан галузі безпеки підприємництва в Україні, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Програма навчальної практики є основним нормативним документом для студентів та керівників навчальної практики від університету та бази практики.

Основне завдання навчальної програми практики полягає в тому, щоб чітко спланувати та регламувати усю діяльність студентів і викладачів у цей період освітнього процесу, який відбувається на базі навчальної практики.

Навчальна практика проводиться по закінченні першого курсу на базі прослуханих студентами курсів загальноосвітніх дисциплін.

Навчальна практика є обов'язковою для всіх студентів, у тому числі і для студентів, що мають стаж роботи на підприємствах, установах, організаціях до вступу в університет.

Тривалість навчальної практики 4 тижні.

Протягом усього періоду навчальної практики студенти ведуть щоденники в яких відображаються результати зробленої за день роботи, фіксуються візуальні спостереження, робляться ескізи замальовки з натури, фіксуються основні прийоми виконання робочих операцій, відслідковується маршрут проходження на робоче місце тощо.

Робочі записи періодично проглядаються керівником навчальної практики від університету.

По закінченні навчальної практики всі студенти здають свої щоденники для перевірки викладачу-керівнику навчальної практики.

Під час проходження навчальної практики студент зобов'язаний:

- виконувати завдання, які передбачені програмою;
- підкорятися діючим на підприємстві, в установі, організації правилам внутрішнього трудового розпорядку;
- вивчити і строго дотримувати правила безпеки;
- при можливості брати участь у раціоналізаторській і винахідницькій роботі;
- вести щоденник, у який записувати необхідні матеріали, робити ескізи, замальовки і т.д., збирати з дозволу фахівців бази проведення навчальної практики цифрові матеріали на своєму накопичувачі інформації;
- студент, що не виконав програму навчальної практики, одержав негативний відгук керівника навчальної практики та незадовільну оцінку при співбесіді, направляється повторно на навчальну практику в період студентських канікул.

До виїзду на навчальну практику в університеті проводиться виробнича нарада студентів, на якій вони знайомляться з задачами, організацією і проведенням навчальної практики, своїми обов'язками на виробництві, основними положеннями правил безпеки, формою контролю проходження навчальної практики, змістом і порядком захисту звітів.

Нещасні випадки, що трапились на підприємстві зі студентами університету під час проходження ними практики, розслідуються комісією разом із представником університету і враховуються підприємством відповідно до постанови Кабінету міністрів України "Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві" [6].

Перед виїздом на практику студент повинний зустрітися з керівником навчальної практики, одержати від нього програму та методичні вказівки й конкретизувати завдання на навчальну практику.

3 Цілі і завдання навчальної практики

Метою і завданням навчальної практики є:

- ознайомлення студентів із структурою підприємств, установ, організацій, різних галузей промисловості;
- ознайомлення студентів з основними технологічними процесами, організацією служб охорони праці, захисту в надзвичайних ситуаціях на даних підприємствах;
- ознайомлення з лабораторним обладнанням кафедри та інших структурних підрозділів університету;
- проведення аналізу і вивчення сучасних напрямків у промисловій безпеці, охороні праці та цивільної безпеки;
- ознайомлення студентів з напрямками роботи провідних спеціалістів в області охорони праці та цивільної безпеки кафедри, університету;
- ознайомлення студентів з дисциплінами, що викладаються на кафедрі охорони праці та цивільної безпеки;
- використання зібраних матеріалів навчальної практики в курсових і кваліфікаційних роботах, виконаних студентами на кафедрі охорони праці та цивільної безпеки;
- участь в проведенні екскурсій по місту в проектні й науково-дослідні організації та на підприємства міста Дніпро;
- відвідування лекцій провідних спеціалістів Південно-Східного міжрегіонального управління Державної служби з питань праці (м. Дніпро) [7];
- вивчення особливостей майбутньої професії, структури служби охорони праці, організації цивільного захисту в надзвичайних ситуаціях;
- вивчення засобів індивідуального та колективного захисту;
- вивчення нормативно-технічної документації;
- ознайомлення з небезпечними і шкідливими факторами на підприємствах, а також їх впливом на навколишнє середовище і людину.

Процес проходження практики спрямований на формування наступних загальнокультурних і професійних компетенцій:

1. Загальнокультурних:

- здатність працювати самостійно;
- здатність застосовувати на практиці навички проведення та опису досліджень, в тому числі експериментальних.

2. Професійними:

- здатність орієнтуватися в основних нормативно-правових актах в області забезпечення охорони праці та цивільної безпеки;
- готовність до виконання професійних функцій при роботі в колективі;
- здатність пропагувати цілі і завдання забезпечення безпеки людини і природного середовища в техносфері.

4 Організація навчальної практики

Навчальна практика проводиться на підприємствах будь-якої форми власності, що відповідають напрямку підготовки або у формі екскурсій.

Основними базами проведення навчальної практики є кафедра охорони праці та цивільної безпеки і Південно-Східне міжрегіональне управління Державної служби з питань праці (м. Дніпро).

4.1 Обов'язки кафедри охорони праці та цивільної безпеки

Кафедра охорони праці та цивільної безпеки зобов'язана:

- забезпечити виконання навчального плану та навчальних занять, запланованих на період проведення навчальної практики, якість її проведення;
- забезпечити керівництво навчальною практикою досвідченими викладачами;
- оформити наказ по Національному технічному університету “Дніпровська політехніка” про розподіл студентів по об'єктах навчальної практики і призначення викладачів – керівників навчальної практики;
- розподілити відповідно до укладених договорів студентів по підприємствах – базах навчальної практики;
- провести перед початком навчальної практики виробничу нараду студентів – практикантів і викладачів – керівників навчальної практики;
- забезпечити контроль за організацією і проведенням навчальної практики студентів, за виконанням її термінів і змісту.

4.2 Обов'язки студентів – практикантів

Студент повинен:

- повністю виконати завдання, передбачені програмою навчальної практики згідно з календарним графіком;
- чітко виконувати розпорядок на підприємстві правил охорони праці;
- вести щоденник, своєчасно складати звіт про проходження навчальної практики;
- надати керівнику навчальної практики письмовий звіт про виконання завдання, щоденник навчальної практики.

4.3 Контроль проходження навчальної практики

Контроль за навчальною практикою здійснюється з метою виявлення і усунення її недоліків, надання практичної допомоги студентам по виконанню програми навчальної практики і виконується керівником відділу виробничих практик Національного технічного університету “Дніпровська політехніка” та підприємства, представниками навчальної частини університету, завідувачем кафедри охорони праці та цивільної безпеки.

4.4 Індивідуальні завдання

З метою підвищення ефективності навчальної практики студент повинен виконати індивідуальне завдання, яке йому видає керівник навчальної практики. В індивідуальному завданні, складеному за активною участю студента, можуть розглядатися питання, присвячені вивченню нових прогресивних і безпечних методів виконання робіт, технологій, аналізу

виробничого травматизму та професійних захворювань на підприємстві і т.п. Ці завдання виконуються індивідуально, творчо розвиваючи у студента науково-технічне мислення.

5 Зміст, оформлення і захист звіту з навчальної практики

Матеріали зі щоденника з навчальної практики, який вів студент протягом усієї навчальної практики, в повному обсязі включається в звіт з навчальної практики. Звіт повинний закінчуватися критичним аналізом роботи підприємства, висновками і пропозиціями. Особливо повинні бути виділені раціоналізаторські пропозиції чи заявки на винаходи.

Зміст звіту й орієнтовні обсяги розділів навчальної практики приведені у таблиці 1.

Таблиця 1 - Зміст звіту з навчальної практики і орієнтовні обсяги розділів

Найменування розділів	Кількість сторінок
Титульний листок (додаток 1)	1
Направлення і завдання на навчальну практику	1 - 2
Зміст	1
1. Анотація індивідуального завдання	1 - 2
2. Щоденник навчальної практики	20 – 30
3. Висновки	1 - 2

Протягом десяти днів після початку занять в університеті студент здає окремо зброшуровані індивідуальне завдання (титульний лист, дивись додаток 2) та звіт з навчальної практики керівнику навчальної практики, а потім захищає його перед комісією, призначеною завідувачем кафедри.

Диференційована оцінка навчальної практики встановлюється з обліком наступних вагових коефіцієнтів:

- робота на навчальній практиці 0,1;
- щоденник навчальної практики 0,4;
- індивідуальне завдання 0,2;
- матеріали для проектування 0,2;
- якість оформлення звіту 0,1;

Наприклад, студент працював на практиці - "відмінно", щоденник, індивідуальне завдання і матеріали для проектування оцінені на "добре", а оформлення звіту - "задовільно". Підсумкова оцінка буде:

$$0,1 \times 5 + 0,4 \times 4 + 0,2 \times 4 + 0,2 \times 4 + 0,1 \times 3 = 4,0.$$

Оцінка за навчальну практику відноситься до наступної сесії, орієнтовний термін отримання оцінки до 20 вересня, що враховується при призначенні стипендії.

Після захисту друкований звіт залишається на кафедрі, а індивідуальне завдання і матеріал для курсового проектування та кваліфікаційної роботи повертаються студенту.

Студент, який не виконав програму навчальної практики без поважних причин, що одержав негативний відгук підприємства чи незадовільну оцінку по навчальній практиці в комісії, відчисляється з університету.

Перелік посилань

1. Закон України про вищу освіту.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>
3. Закон України про наукову і науково-технічну діяльність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
4. Модель досконалості Європейського фонду управління якістю
URL: <https://livingfo.com/model-doskonalosti-ievropejskoho-fondu-upravlinnia-iaakistiu/>
5. ISO 9000 URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/ISO_9000
6. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-%D0%BF#Text>
7. Південно-Східне міжрегіональне управління Державної служби з питань праці. URL: <https://dp.dsp.gov.ua/>
8. Кодекс законів про працю України.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.

Додаток 1. Зразок титульного листа звіту

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
Кафедра охорони праці та цивільної безпеки

ЗВІТ

про навчальну практику на

(назва підприємства)

студента _____ групи _____

Керівник від підприємства _____

(підпис, печатка)

(посада, прізвище, ініціали)

Керівник від університету _____

(посада, прізвище, ініціали)

Дніпро
20__ р.

Додаток 2. Зразок титульного листа індивідуального завдання

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
Кафедра охорони праці та цивільної безпеки

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

до навчальної практики

на тему _____

(розгорнута тема індивідуального завдання)

студента _____ групи _____

Керівник від університету _____

(посада, прізвище, ініціали)

Дніпро

20 __ р.

Навчальне видання

ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до навчальної практики для студентів
освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів
за спеціальністю К10 Цивільна безпека

Автори:

Василь Іванович Голінько
Володимир Валентинович Надточий

В редакційній обробці авторів

Підготовлено й видано
в Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК №1842 від 11.06.2004 р.
49005, м Дніпро, пр. Д. Яворницького, 19.